Republica Moldova

CURTEA CONSTITUŢIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 89g/2026

privind excepția de neconstituționalitate a articolului 86 alin. (5) din Codul de executare

(*menținerea măsurilor asiguratorii după restituirea documentului executoriu*)

CHIŞINĂU

24 noiembrie 2026

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Domnica MANOLE, *Preşedinte,*
dlui Sergiu LITVINENCO,
dlui Ion MALANCIUC,
dnei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
dnei Liuba ȘOVA, *judecători*,
cu participarea dlui Andrei Harbuz, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 21 aprilie 2026,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 24 noiembrie 2026, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 86 alin. (5) din Codul de executare, ridicată de dl avocat Dumitru Pavel, în interesele dlui Viorel Țopa, în dosarul nr. 25c[11] - 56/2015, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dna judecător Nadejda Mazur de la Judecătoria Chișinău, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, din 13 ianuarie 2012, s-a dispus încasarea de la dl Viorel Țopa, în beneficiul B.C. „Banca de Economii" S.A., a sumei de 400 000 de dolari SUA. În baza acestei sentințe a fost eliberat titlu executoriu.

4. La 7 august 2013, dl George Boțan, executor judecătoresc, a intentat procedura de executare a documentului executoriu din 13 ianuarie 2012 şi a aplicat un sechestru pe bunurile mobile și imobile, precum și pe mijloacele bănești ale debitorului Viorel Țopa.

5. La 24 octombrie 2013, dl Viorel Țopa a contestat încheierea executorului judecătoresc din 7 august 2013 și procesul-verbal de aplicare a sechestrului din 18 octombrie 2013.

6. La 2 octombrie 2014, executorul judecătoresc a dispus, pe baza articolului 86 alin. (1) lit. a) din Codul de executare, restituirea documentului executoriu către creditor, la cererea acestuia.

7. La 26 februarie 2021, dl Viorel Țopa a depus o cerere de completare a contestației împotriva Băncii de Economii și a dlor executori judecătorești George Boțan, Oleg Ungureanu și Vitalie Guțu, prin care a solicitat (i) constatarea încetării procedurii de executare începând cu 2 octombrie 2014, (ii) recunoașterea ilegalității și a nulității absolute a tuturor actelor și acțiunilor executorului judecătoresc George Boțan întreprinse după această dată și (iii) ridicarea măsurilor asiguratorii aplicate asupra bunurilor sale.

8. În cadrul examinării contestației, dl avocat Dumitru Pavel a ridicat, în interesele dlui Viorel Țopa, excepția de neconstituționalitate a prevederilor articolului 86 alin. (5) din Codul de executare.

9. Printr-o încheiere din 24 martie 2026, Judecătoria Chișinău a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor menționate la § 1.

10. La 3 iulie 2026, autorul excepţiei a depus la Curtea Constituţională un supliment prin care şi-a completat criticile de neconstituţionalitate. Prin încheierea din 1 iulie 2026, dna judecător Nadejda Mazur a admis cererea suplimentară și a remis-o Curții Constituționale.

B. Legislația pertinentă

11. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 9
Principiile fundamentale privind proprietatea

„(1) Proprietatea este publică şi privată. Ea se constituie din bunuri materiale şi intelectuale.

(2) Proprietatea nu poate fi folosită în detrimentul drepturilor, libertăților şi demnității omului.

(3) Piața, libera inițiativă economică, concurența loială sânt factorii de bază ai economiei.”

Articolul 20
Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacţie efectivă din partea instanţelor judecătoreşti competente împotriva actelor care violează drepturile, libertăţile şi interesele sale legitime.

(2) Nicio lege nu poate îngrădi accesul la justiţie.”

Articolul 23
Dreptul fiecărui om de a-şi cunoaşte drepturile şi îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-şi cunoaşte drepturile şi îndatoririle. În acest scop statul publică şi face accesibile toate legile şi alte acte normative.”

Articolul 46
Dreptul la proprietate privată şi protecţia acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum şi creanţele asupra statului sunt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă şi prealabilă despăgubire.

(3) Averea dobândită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobândirii se prezumă.

(4) Bunurile destinate, folosite sau rezultate din infracţiuni ori contravenţii pot fi confiscate numai în condiţiile legii.

(5) Dreptul de proprietate privată obligă la respectarea sarcinilor privind protecţia mediului înconjurător şi asigurarea bunei vecinătăţi, precum şi la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii, revin proprietarului.

(6) Dreptul la moştenire a proprietăţii private este garantat."

12. Prevederile relevante ale Codului de executare al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 443 din 24 decembrie 2004, sunt următoarele:

Articolul 86
Restituirea documentului executoriu

„(1) După achitarea cheltuielilor de executare, documentul executoriu care nu a fost executat ori care a fost executat parţial se restituie creditorului sau instanței de judecată/agentului constatator în cazul în care:

a) o cere creditorul;

[...]

(3) Restituirea documentului executoriu către creditor nu împiedică prezentarea lui repetată spre executare, în condiţiile prezentului cod. În acest caz, noul termen de prezentare a documentului executoriu spre executare se calculează conform art.17 alin.(3) din prezentul cod.

(4) Documentul executoriu se restituie în baza încheierii motivate a executorului judecătoresc. Încheierea poate fi contestată în instanţă de judecată.

(5) În cazurile indicate la alin. (1) lit. a), b) şi d), măsurile asigurătorii se vor menţine pe întregul termen de prescripţie a executării sau până la stingerea obligaţiei stabilite prin documentul executoriu.

(6) Încheierea privind restituirea documentului executoriu serveşte drept temei pentru depunerea dosarului de executare în arhivă. Executorul judecătoresc va emite încheierea privind încasarea cheltuielilor de executare de la debitor."

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

13. Autorul excepției de neconstituționalitate susține că, după restituirea documentului executoriu creditorului, la solicitarea acestuia, procedura de executare încetează, iar menținerea măsurilor asiguratorii pe o durată nedeterminată, pe baza articolului 86 alin. (5) din Codul de executare, constituie o ingerință nejustificată și disproporționată în exercițiul dreptului său de proprietate, deoarece îl privează de posibilitatea de a dispune liber de bunurile sale. De asemenea, autorul afirmă că măsurile asiguratorii au un caracter accesoriu și nu pot fi menținute în lipsa unei proceduri de executare active.

14. Totodată, autorul excepției susține că dispozițiile contestate îl lipsesc de un remediu judiciar efectiv, deoarece instanța de judecată este obligată să mențină măsurile asiguratorii pe baza normei contestate, chiar dacă procedura de executare, în opinia sa, a încetat.

15. Prin urmare, autorul excepției afirmă că norma contestată încalcă articolele 1 alin. (3), 4, 7, 9, 20, 23 și 46 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

16. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea reține următoarele.

17. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de executare, ține de competența Curții Constituționale.

18. Curtea constată că excepţia de neconstituţionalitate a fost ridicată de avocatul unei părți în proces. Astfel, excepţia este formulată de un subiect abilitat cu acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) şi g) din Constituţie.

19. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie articolul 86 alin. (5) din Codul de executare. Curtea observă că norma contestată nu a făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

20. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză care are ca obiect, între altele, ridicarea măsurilor asiguratorii aplicate asupra bunurilor debitorului. Având în vedere că autorul excepției afirmă neconstituționalitatea dispozițiilor care reglementează menținerea măsurilor asiguratorii după restituirea documentului executoriu creditorului, Curtea admite că instanța de judecată ar putea aplica prevederile contestate la soluționarea cauzei.

21. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca o excepție de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor excepției, dacă prevederea contestată reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (a se vedea DCC nr. 5 din 18 ianuarie 2022, §23).

22. Autorul excepției susține că norma contestată contravine articolelor 1 alin. (3) *(preeminența dreptului),* 4 *(drepturile și libertățile omului),* 7 *(Constituția, Legea Supremă),* 9 *(principiile fundamentale privind proprietatea),* 20 *(accesul liber la justiție)*, 23 (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*) *și* 46 (*dreptul de proprietate*) din Constituție.

23. Cu privire la pretinsa încălcare a articolelor 1 alin. (3), 4, 7 şi 9 din Constituţie, Curtea a subliniat în jurisprudenţa sa că aceste articole au un caracter general, constituie imperative care stau la baza oricăror reglementări, nu pot reprezenta un reper individual şi separat şi pot fi invocate, de regulă, dacă se constată aplicabilitatea acestora împreună cu alte dispoziţii din Constituţie (a se vedea DCC nr. 17 din 21 martie 2024, § 23; DCC nr. 17 din 23 iunie 2020, § 52).

24. Totodată, în jurisprudența sa, Curtea a notat că articolul 23 din Constituție nu are o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabil, autorul sesizării trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale garantate de Constituție. Abia în cadrul analizei caracterului justificat al ingerinței abstracte în drepturile fundamentale garantate de Constituție Curtea poate pune în operă prevederile acestui articol (a se vedea HCC nr. 7 din 10 iunie 2025, § 68).

25. Cu privire la incidența articolelor 20 și 46 din Constituție, autorul excepției susține că dispozițiile contestate îi încalcă dreptul de acces liber la justiție, deoarece, în opinia sa, instanța de judecată este obligată să mențină măsurile asiguratorii și în situația în care procedura de executare încetează ca urmare a restituirii documentului executoriu creditorului.

26. Curtea reține că articolul 20 din Constituţie, care reglementează dreptul de acces liber la justiţie, este corespondentul articolului 6 § 1 din Convenţia Europeană a Drepturilor Omului. Acesta trebuie să fie unul practic şi efectiv, nu teoretic şi iluzoriu. Efectivitatea dreptului în discuţie reclamă ca persoanele să beneficieze de o posibilitate clară şi concretă de a contesta un act care constituie o ingerinţă în exercitarea drepturilor lor (a se vedea HCC nr. 20 din 26 septembrie 2024, § 67).

27. Curtea reține că în cauza în care a fost ridicată excepția un creditor pretinde încasarea unei sume bănești stabilită printr-o sentință penală. Titlul executoriu eliberat în baza acestei sentințe a fost trimis executorului judecătoresc, care a intentat procedura de executare și a aplicat măsurile de asigurare corespunzătoare, acțiuni care au fost contestate de către debitor în modul stabilit de lege.

28. Curtea reiterează că executarea unei hotărâri judecătoreşti trebuie considerată ca făcând parte integrantă din „proces", în sensul articolelor 20 din Constituţie şi 6 § 1 din Convenţia Europeană a Drepturilor Omului. În acest sens, accesul la justiţie presupune nu doar posibilitatea juridică efectivă de a te adresa unui organ de plină jurisdicţie pentru soluţionarea unei contestaţii şi obţinerea unei satisfacţii, ci şi dreptul de a cere executarea hotărârii obţinute. Dreptul de acces la justiţie ar fi iluzoriu dacă o hotărâre definitivă ar rămâne fără efect (a se vedea *Romańczyk v. Franța*, 18 noiembrie 2010, § 53).

29. Curtea nu poate reține că norma contestată afectează dreptul de acces liber la justiție, atât timp cât ea stabilește că măsurile asiguratorii aplicate în procedura de executare „se vor menține pe întregul termen de prescripție a executării sau până la stingerea obligației stabilite prin documentul executoriu". Această normă nu limitează în niciun fel accesul liber la justiție al debitorului și are menirea de a garanta exercițiul dreptului creditorului la o satisfacție efectivă în cadrul executării unei hotărâri judecătorești definitive. Prin urmare, Curtea nu poate reține incidența articolului 20 din Constituție.

30. Cu privire la incidența dreptului de proprietate garantat de articolul 46 din Constituție, Curtea observă că autorul sesizării susține că titlul executoriu a fost restituit de către executorul judecătoresc creditorului la cererea acestuia și, în consecință, nu mai „există o procedură de executare activă și valabilă", deoarece restituirea titlului are efectul „încetării procedurii de executare". În consecință, potrivit autorului, menținerea după încetarea procedurii de executare a măsurilor de asigurare ar reprezinta „o imixtiune nejustificată și neconstituțională în dreptul de proprietate al debitorului asupra propriilor bunuri".

31. Având în vedere că în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstiționalitate se examinează o contestație a debitorului asupra acțiunilor executorului judecătoresc de executare a unui titlu executoriu, Curtea nu poate reține afirmațiile autorului sesizării din următoarele motive.

32. Legea Supremă prevede în articolul 120 din Constituție obligativitatea respectării „[…] sentinţelor şi a altor hotărâri definitive ale instanţelor judecătoreşti, precum şi colaborarea solicitată de acestea în timpul procesului, al executării sentinţelor şi a altor hotărâri judecătoreşti definitive." În respectarea acestei prevederi constituționale, Curtea a stabilit că executarea hotărârilor judecătoreşti este parte integrantă a procesului judiciar, iar stabilirea regulilor de desfăşurare a procesului de executare constituie prerogativa exclusivă a legiuitorului, care, în considerarea unor situaţii deosebite, poate institui reguli speciale de procedură judecătoreşti (HCC nr.1

din 15 ianuarie 2013, § 71; HCC nr.22 din 8 octombrie 2019, § 41), asigurând un echilibru corect între interesele creditorului și cele ale debitorului (a se vedea HCC nr. 31 din 17 decembrie 2020, § 55).

33. În acest sens, legislatorul a stabilit în Codul de executare că executarea silită reprezintă un ansamblu de măsuri prevăzute de lege prin care creditorul obține realizarea drepturilor sale recunoscute printr-un document executoriu (a se vedea articolul 10 alin. (1)), iar executorul judecătoresc are obligația de a întreprinde măsurile prevăzute de lege pentru executarea integrală și efectivă a documentului executoriu (a se vedea articolul 22) și de a aplica măsuri de asigurare a executării, inclusiv a sechestrului asupra bunurilor sau mijloacelor băneşti ale debitorului (articolul 63). Prin urmare, având competența constituțională corespunzătoare, legislatorul a elaborat mecanisme juridice de executare efectivă a actelor judecătorești definitive.

34. În context, Curtea observă că norma contestată stabilește consecința restituirii către creditor a documentului executoriu „care nu a fost executat ori care a fost executat parțial” (articolul 86 alin. (1) din Cod). Legislatorul nu a prevăzut că restituirea titlului executoriu ar înseamna că creditorul renunță la creanța sa sau creanța s-ar stinge, precum nici nu a prevăzut că debitorul ar fi liberat de obligația de plată a sumei indicate în titlu. Având în vedere că documentul executoriu care se restituie creditorului nu a fost executat pe deplin, legislatorul a prevăzut că măsurile asiguratorii aplicate anterior se mențin „până la stingerea obligației stabilite prin documentul executoriu”, dacă, între timp, nu expiră termenul de prescripție al executării. În același sens, legislatorul a prevăzut că „măsurile de asigurare în procedura de executare se aplică şi se menţin doar dacă aplicarea sau menţinerea lor este necesară și proporţională” (articolul 64^1 din Cod).

35. Prin urmare, sechestrul aplicat asupra bunurilor debitorului în scopul asigurării executării unei hotărâri judecătorești și menținerea acestuia după restituirea către creditor a titlului executoriu neexecutat nu reprezintă o restrângere nejustificată sau dispoporționată a dreptului de proprietate, atât timp cât debitorul nu și-a onorat obligația de plată a sumei datorate sau, după caz, nu a expirat termenul de prescripție prevăzut de lege. Prin urmare, norma care prevede menținerea măsurilor asiguratorii, i.e. a sechestrului asupra bunurilor debitorului, după restituirea titlului executoriu către creditor nu face incident articolul 46 din Constituție.

36. În partea în care autorul excepției susține că executorul judecătoresc ar fi dispus interdicția de perfectare a pașaportului, precum și, după restituirea documentului executoriu, ar fi continuat procedura de executare și ar fi organizat licitații, Curtea reține că aceste critici nu vizează probleme de neconstituționalitate, ci modul de aplicare a normelor Codului de executare, precum și legalitatea actelor și acțiunilor executorului judecătoresc în cauza concretă. Verificarea acestor aspecte le revine instanțelor de judecată competente în cadrul controlului judecătoresc prevăzut de Codul de executare, și nu Curții Constituționale (a se vedea DCC nr. 32 din 18 aprilie 2024, § 24).

37. Având în vedere cele menţionate, Curtea reţine că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate în discuție nu întrunește condiţiile de admisibilitate şi nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 27 alineatele (2) și (4) lit. d), 37, 40 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

D E C I D E:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 86 alin. (5) din Codul de executare, ridicată de dl avocat Dumitru Pavel, în interesele dlui Viorel Țopa, în dosarul nr. 25c[11]- 56/2015, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte **Domnica MANOLE**

Chișinău, 24 noiembrie 2026
DCC nr. 178
Dosarul nr. 89g/2026